УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА УРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

БУХОРО ОЗИК-ОВКАТ ВА ЕНГИЛ САНОАТ ТЕХНОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ

«ТУКИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ» ФАКУЛЬТЕТИ

«ЕНГИЛ САНОАТ МАХСУЛОТЛАРИ ТЕХНОЛОГИЯСИ ВА ЖИХОЗЛАРИ» КАФЕДРАСИ

«РАСМ ВА ПЛАСТИК АНАТОМИЯ» ФАНИДАН

МУСТАКИЛ ИШЛАРИ ВА УНИ БАЖАРИШ УЧУН

УСЛУБИЙ КУРСАТМА

Бухоро – 2007 йил

Taqrizchilar: Bux. OO va YSTI «ESMT va J»
kafedrasi dots. S.U.Po'latova

Buxoro Yengil sanoat kasb-hunar kolleji yetakchi o'qituvchisi
Xasanova N.

«Yengil sanoat mahsulotlari texnologiyasi va jixozlari» yo'nalishi bo'yicha ta'lim olayotgan bakalavrlar uchun «Rasm va plastik anatomiya» fanidan yozilgan mustaqil ishlarni bajarish uchun ko'rsatma talablarga mustaqil fikrlash va ishlash, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Mustaqil ishlarni bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma «YSMT va J» kafedrasi yig'ilishida ko'rib chiqildi va o'quv jarayoniga qo'llash uchun tavsiya etildi.

Bayon № «_____»________________ 2007 y.

Kafedra mudiri: dots. S.U.Po'latova

Mustaqil ishlarni bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma Bux.OO va YSTI o'quv-uslubiy kengashda ko'rib chiqildi va bosmaga tavsiya etildi.

Bayon № «_____»________________ 2005 y.

Kafedra mudiri: dots. S.U.Po'latova

KIRISH.

Yosh avlodni komil insonlar qilib tarbiyalashda estetik tarbiyaning o'rni beqisyosdir.

Tevarak atrofimizdagi go'zallikni xilma-xil ko'rinishlarida tushunish va ularni sevish va har bir insonning nafaqat ma'naviy boyligini orttiradi, balki kelajakda uning qaysi sohada faoliyat ko'rsatishda muvaffaqiyat qozonishida yordam beradi.

Rasm yaratish jarayonida bevosita ishtirok etuvchi har bir mutaxassis estetik jihatdan ham bilimli bo'lishi kerak. Shu maqsadda kiyim va poyabzalni konstruktsiyalash charm-attorlik, tikuv buyumlari texnologiyasi bo'yicha tahsil olayotgan talabalar uchun o'quv dasturida maxsus «Rasm va plastik anatomiya» fani kiritilgan. Bu bo'lg'usi mutaxassislarga plastik anatomiyadan bilim berish, ularning estetik didini o'stirish rassom bilan hamkorlikda ishlashga tayyorlash uchun mo'ljallangan.

Mahsulot sifatini va assortimentini yaxshilash, mahsulot sifatini oshirishda mexnatni yaxshi tashkil etish, ishlab - chiqarish korxonalarini kengaytirish va qayta qurish ham ma'lum ta'sir ko'rsatadi.

Buning uchun korxonalarni yuksak darajada samaradorligi yuqori bo'lgan texnologik jihozlar bilan qurollantirish kerak.

Hozirgi vaqtda mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish borasida ko'pgina ishlar amalga oshirilyapti. Bular tez yurar mashinalar, tikuvchilik yarim avtomatlari va namlab-isitib ishlash jihozlarini yaratishdir.

Chunonchi korxonalarda ishchilarning ish o'rinlarini yoritilishiga, tsexlardagi shovqinni kamaytirishga va korxonalarni shamollashtirishga katta

ahamiyat berish zarur. Buning uchun bo'lajak mutaxassislar maxsus fanlarni yaxshi bilishlari kerak.

MUSTAQIL ISHLAR MAZMUNI

T/r	Mustaqil ishlarning nomi va mazmuni	soatlar
1.	Geometrik figuralar guruhini chizishda fon berishni o'rganish.	4
2.	Gipsdan yasalgan ornamentning simmetriya o'qlari bilan tanishish	4
3.	Natyurmort: gazlama taxlamalarini chizishni o'rganish.	4
4.	Gipsdan yasalgan tovon rasmi bilan tanishish.	4
5.	Odam plastik tuzilishini o'rganish.	5
6.	Yasli yoshdagi bolalar uchun kiyim va poyabzal chizish.	6
	Jami:	**27**

1 - MUSTAQIL ISH

Mavzu: Geometrik figuralar guruhini chizishda fon berishni o'rganish..

Adabiyotlar:

1. Parmon F.M. «Kompozitsiya kostyuma» Moskva «Legprombitizdat» 1989.
2. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe ris ovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
3. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.
4. «Rasm va maxsus kompozitsiya» ma'ruza matni Buxoro 2004
5. Nigmatova F.U. va boshqalar Rasm va kostyum grafikasi Toshkent 2003.

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

Talabalar berilgan mavzu bo'yicha quyidagi savollarga javob yozishlari kerak:

1. Geometrik figuralar guruhini chizish.
2. Buyumlar proportsiyasi aslni va rasmni tekshirish.
3. Buyumlar hajmini aniqlash.
4. Buyumlar hajmini shtrix chiziqlar bilan belgilash.

Uslubiy tavsiyalar

1. Mavzu bo'yicha: geometrik figuralarga fon berilgan holda chizmani oxiriga yetkazib topshirish.

2. Buyum sirtining rangiga, uning yoritilganligiga, rasm soluvchiga nisbatan qay burilishda va masofaga joylashganligiga qarab kuz naturaning rang tusi yoki rangning to'yinganligi darajasi turlicha bo'lgan yorug' yoki qorong'iroq joylarni ajratib ko'rsatish lozim.

2 - MUSTAQIL ISH

Mavzu: Gipsdan yasalgan ornamentning simmetriya o'qlari bilan tanishish

Adabiyotlar:

1. Nigmatova F.U. va boshqalar Rasm va kostyum grafikasi Toshkent 2003.
2. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe risovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
3. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.
4. «Rasm va maxsus kompozitsiya» ma'ruza matni Buxoro 2004

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

Talabalar berilgan mavzu bo'yicha quyidagi savollarga javob yozishlari kerak:

1. Frontal proektsiya nima?
2. Simmetriya o'qlari kanday topiladi va u qaysi paytda chiziladi?
3. Ornamentni chizishda nimalarga e'tibor beriladi?
4. Proportsiya qanday aniqlanadi?

Uslubiy ko'rsatma

Mavzu bo'yicha berilgan savollarga yozma tarzda javob tayyorlash.

Gipsdan yasalgan ornamentlar guruhidan tanlab olib, simmetriya o'qlarini tasvirlab chizma chizish.

3 - MUSTAQIL ISH

Mavzu: Natyurmort: gazlama taxlamalarini chizishni o'rganish.

Adabiyotlar:

1. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe risovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
2. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.
3. «Rasm va maxsus kompozitsiya» ma'ruza matni Buxoro 2004
4. Nigmatova F.U. va boshqalar Rasm va kostyum grafikasi Toshkent 2003.

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

1. Gazlama tayyorlanish jarayonini va uning turlarini suzlab bering.
2. Drapirovkani kanday hosil qilish mumkin?
3. Nur o'ng tomondan berilsa, buyum soyasi qanday joylashtiriladi?
4. Tekislik nima?

Uslubiy ko'rsatma

Drapirovka (taxlama)xosil qilgan holda gazlamani stol yoki kreslo ustiga yoyib qo'yiladi. Shundan sung rasm qog'oz sirtiga komponovka qilingan, draporovka joylashtiriladigan sirt (stol, kreslo va x.) kuriladi.

Sirtda drapirovkaning asosiy taxlamalari joylashmalarini ko'rsatuvchi tayanch nuktalari belgilanadi. Bu taxlama, hamda materialning erkin holda joylashgan taxlamalari yo'nalishi yengil shtrix chiziqlar vositasida chiziladi.

Shundan sung ikkinchi darajali taxlamalar chamalangach, drapirovkadagi barcha tik soya joylarga yengil shtrix yotqiziladi. Shu bilan keyingi ishlar odatdagi chizmalarni chizish tartibida bajariladi.

Mavzu bo'yicha berilgan yuqoridagi savollarga og'zaki javob tayyorlang.

4- MUSTAQIL ISH

Mavzu: Gipsdan yasalgan tovon rasmi bilan tanishish.

Adabiyotlar:

1. Nigmatova F.U. va boshqalar Rasm va kostyum grafikasi Toshkent 2003.
2. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe risovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
3. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.
4. «Rasm va maxsus kompozitsiya» ma'ruza matni Buxoro 2004

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

1. Oyoqning kaft (tovon) qismini chizish nima uchun yengil sanoat mutaxassislari uchun kerak bo'ladi?
2. Kesilgan konus rasmini tovonning qaysi (qismi) shaklida ko'rishimiz mumkin?

Uslubiy ko'rsatma

1. Rasm chizishda avval tovonning, boldirining o'q chiziqlar yo'nalishi belgilab olinadi, keyin belgilangan izlar asosida tupikdan barmoqlargacha butun oyoq kafti shakli bo'ylab o'k chiziq o'tkaziladi.
2. Tovon chetlari, barmoqlar o'rni, oyoq panjasi gumbazining ichki chiziqlari, shakli hajmi belgilanadi. Tupik suyagi tashqarisidagiga nisbatan balandroqqa joylashadi, shuning uchun tupikdan utuvchi o'q chiziq tashqari tomonga qarab pasayadi.

Keyingi bosqichda barcha tarkibiy shakllar oddiy geometrik ko'rinishga keltiriladi.

Tugallovchi etapda, butun shakl va uning alohida uchastkalarini qayta ko'rib chiqib, rasmga tuzatishlar kiritiladi, hamda konstruktiv xususiyatlarni hisobga olib shaklga shtrixlar yordamida hajm beriladi.

Barcha mayda detallar umumlashtirilib, aniq o'qiladigan umumiy holdagi shakl yasaladi va ish oxiriga yetkaziladi.

Mavzu bo'yicha berilgan savollarga og'zaki tarzda javob tayyorlash.

5 - MUSTAQIL ISH

Mavzu: Odam plastik tuzilishini o'rganish.

Adabiyotlar:

1. Nigmatova F.U. va boshqalar Rasm va kostyum grafikasi Toshkent 2003.
2. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe risovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
3. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.
4. «Rasm va maxsus kompozitsiya» ma'ruza matni Buxoro 2004

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

1. Odam tanasi proportsiyalarini aytib uting.
2. Tekislikda rasm chizish.
3. Odam umurtka pogonasini sanab uting.
4. Kostyumda odamning konstruktiv tuzilishi.
5. Muskul bugimlari nima?

Uslubiy ko'rsatma

Odam figurasi konstruktsiyasini tuzish. Bosh shaklini tahlil qilish va tahlillar. Odam boshining muttanosibligi.

Savollarga og'zaki javob bering

6 - MUSTAQIL ISH

Mavzu: Yasli yoshdagi bolalar uchun kiyim va poyabzal chizish.

Adabiyotlar:

1. Hasanboeva M.A. «Kostyum tarixi» T. «UkitiuvChi» 1994
2. Jabborova M. «Tikuvchilik texnologiyasi» T. 1999
3. Nigmatova F.U. va boshqalar «Rasm va kostyum grafikasi» Toshkent 2003.
4. Bukina R.M. «Cherchenie i spetsialnoe risovanie» Moskva «Legprombitizdat» 1983.
5. «Rasm va plastik anatomiya» fanidan tajriba mashg'ulotlarini bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatma 2004.

MUSTAQIL ishga qo'yilgan talablar:

1. Bolalar o'sish davri necha guruhga bo'linadi.?
2. Bolalar kiyimini qanday ranglarda tavsiya qilinadi?
3. Yasli yoshidagi bolalar kiyimi qanday gazlamalardan tayyorlanadi?
4. Bolalar poyabzali tayyorlashda nimaga e'tibor beriladi?
5. Kiyim qachon paydo bo'lgan?

Uslubiy ko'rsatma

1. Bolalar tana proportsiyasi tuziladi.

2. Proportsiya asosida bolalar kiyimi modeli tanlanib, chiziladi.
3. Kiyim bola yoshiga moslab chizilib, shu asnoda buyaladi.
4. Kiyimni buyashda ochiq ranglardan va turli xil xayvonlar, meva va gullar rasmi solinib ranglanadi.

Mavzu bo'yicha berilgan savollarga yozma tarzda javob tayyorlash.